

Socha

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/397/102/91

UCZESTNICTWO W WYBORACH I OCENA PARTII POLITYCZNYCH

Komunikat z badań

Warszawa, październik 1991 r.

W comiesięcznych pomiarach oceny działalności kluczowych instytucji i organizacji życia społeczno-politycznego dokonywanych przez CBOS zarówno Sejm, jak i Senat są od początku bieżącego roku wyraźnie częściej dezaprobowane niż aprobowane. Blisko połowa ankietowanych jest przekonana, że działalność parlamentu źle służy społeczeństwu i nie jest zgodna z jego interesami.¹

Zainteresowanie powołaniem nowego składu Sejmu w pierwszych demokratycznych wyborach deklaruje 56% badanych.² Prawie tyle samo (55%) deklaruje swój w nich udział. Natomiast na pytanie: "Jak Pan(i) sądzi, jaki procent społeczeństwa weźmie udział w wyborach?" uzyskano następujący rozkład:

na frekwencję do 30% wskazało	-	22% badanych;
od 31 do 40%	-	21%;
41-50%	-	26%;
51-60%	-	14%;
wyższą niż 60%	-	9%;
odpowiedzi "trudno powiedzieć"	-	8%.

Z przeprowadzonych obliczeń statystycznych (bez uwzględnienia odpowiedzi "trudno powiedzieć") wynika, że ankietowani przewidują frekwencję wyborczą na poziomie 45%.

Na pytanie otwarte, zadane wszystkim ankietowanym: "Jak Pan(i) sądzi, czym przede wszystkim będą się kierowali ludzie, którzy zdecydują się pójść na wybory?" uzyskano następujący rozkład odpowiedzi:

- nadzieją na lepsze jutro - 24% wskazań;
- obowiązkiem obywatelskim - 14%;
- chęcią zmiany, poprawy sytuacji Polski - 12%;
- nadzieją na poprawę swojej sytuacji materialnej - 11%;
- sympatią do wybranych partii, polityków i akceptacją programów - 10%;
- odpowiedzialnością, troską za los państwa - 7%;
- przekonaniem, że nowy parlament będzie lepszy - 6%;
- sumieniem i własnym rozsądkiem - 3%.

¹ Zob.np."Społeczna ocena działalności kluczowych instytucji, organizacji społeczno-politycznych i osobistości życia publicznego", komunikat z badań CBOS, Warszawa, październik 1991 r.

² Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia (21)" - zrealizowano w dniach 10-13 października 1991 r. na 1500-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności.

Odpowiadając zaś na pytanie: "A czym przede wszystkim będą się kierowali, Pana(i) zdaniem ci, którzy do wyborów nie pójdą?" respondenci uzasadniali absencję wyborczą przede wszystkim:

- zniechęceniem i rozgoryczeniem, brakiem wiary w jakąkolwiek poprawę - 51% wskazań;
- niezadowoleniem, brakiem zaufania do obecnych rządów, przemian, reform - 9%;
- apatią społeczną:
 - obojętnością, brakiem zainteresowania wyborami, polityką, losem kraju - 14%;
 - złymi warunkami materialnymi społeczeństwa - 6%;
 - negatywną oceną sytuacji politycznej i gospodarczej kraju - 4%;
 - rozczarowaniem do poprzednich wyborów - 4%;
 - trudnością w dokonaniu wyboru wśród bardzo wielu partii i programów - 3%;
 - brakiem zaufania do polityków i partii - 3%;
 - poczuciem, że zostali oszukani i skrzywdzeni - 2%.

Pierwsze demokratyczne wybory będą przebiegały w atmosferze nie najlepszych nastrojów społecznych, rozgoryczenia i zniechęcenia części społeczeństwa, dużej dezaprobaty działalności parlamentu w złożonej sytuacji społeczno-politycznej kraju. Mimo to, co drugi ankietowany uważa, że będą one równie przełomowym wydarzeniem, jak te z czerwca 1989 roku. Co trzeci respondent nie podziela tego stanowiska, a pozostali (15%) w ogóle nie potrafią ocenić znaczenia zbliżających się wyborów.

Ważnym czynnikiem w podejmowaniu decyzji wyborczych jest społeczna ocena poszczególnych partii i organizacji politycznych w aspekcie reprezentowania przez ich przedstawicieli poglądów wyborców. Opinie na ten temat były zbierane w dwu kolejnych sondażach przeglądowych CBOS.³

Aprobatę określonych partii jako reprezentantów wyborców w parlamencie badano za pomocą pytania: "Oto lista kilku partii i organizacji politycznych, proszę o każdej z nich powiedzieć, jak jej przedstawiciele reprezentowaliby w Sejmie poglądy ludzi takich jak Pan(i) Czy: bardzo dobrze, raczej dobrze, raczej źle czy też bardzo źle?"

³ Poza wcześniej omawianym badaniem październikowym wzięto pod uwagę sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia"(21) przeprowadzony w dniach 20-23 września 1991 r., na 1500-osobowej ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

Rozkład odpowiedzi na zadane pytanie przedstawia poniższe zestawienie.

w procentach

Partie i organizacje polityczne	Wyrażający przekonanie, że przedstawiciele danej partii reprezentowaliby w Sejmie poglądy społeczeństwa:					
	dobrze			źle		
	IX'91	X'91	różnica między IX a X'91	IX'91	X'91	różnica między IX a X'91
Unia Demokratyczna	44	46	+2	22	20	-2
NSZZ "Solidarność"	42	43	+1	30	27	-3
Solidarność Pracy	40	42	+2	20	18	-2
Porozumienie Ludowe	38	37	-1	28	22	-6
PSL-Sojusz Programowy	35	35	0	30	26	-4
Kongres Liberalno-Demokratyczny	29	30	+1	29	29	0
Wyborcza Akcja Katolicka	29	32	+3	35	29	-6
Porozumienie Obywatelskie Centrum	26	26	0	36	36	0
Sojusz Lewicy Demokratycznej	26	24	-2	39	38	-1
Konfederacja Polski Niepodległej	19	22	+3	44	40	-4
Partia "X"	18	15	-3	51	52	+1
Partia Przyjaciół Piwa	18	21	+3	39	37	-2

W analizie dla wyrazistości wyników zsumowano odpowiedzi *bardzo dobrze i raczej dobrze*, tworząc kategorię: "dobrze" oraz *raczej źle i bardzo źle* jako kategorię "źle".

Fakt, że wyniki obu sondaży są bardzo zbliżone świadczy o ugruntowanych poglądach społeczeństwa na temat partii biorących udział w wyborach. Jedynie w przypadku kandydatów Porozumienia Ludowego i Wyborczej Akcji Katolickiej zmalała - choć nieznacznie - liczba ocen negatywnych.

Jednocześnie należy odnotować dość znaczną liczbę odpowiedzi "trudno powiedzieć", których nie uwzględniono w prezentowanym zestawieniu. We wrześniowym badaniu stanowiły one średnio 30%, a w październikowych wzrosły do 40%, co może dowodzić, że tocząca się kampania przedwyborcza raczej utrudnia niż ułatwia ocenianie partii.

Analizując związek opinii o poszczególnych partiach z cechami socjodemograficznymi badanych osób, można stwierdzić, że partie takie jak: Porozumienie Obywatelskie Centrum, NSZZ "Solidarność" czy Wyborcza Akcja Katolicka cieszą się najczęściej uznaniem osób, których poziom wykształcenia jest nie wyższy niż średni, ludzi starszych oraz respondentów deklarujących niewielkie zainteresowanie polityką.

Partie ludowe są popularne zwłaszcza wśród mieszkańców małych miejscowości, o niskim poziomie wykształcenia i w małym stopniu interesujących się polityką.

Unia Demokratyczna i Kongres Liberalno-Demokratyczny najwięcej zwolenników mają wśród osób legitymujących się wykształceniem średnim i wyższym, interesujących się polityką, mieszkających w aglomeracjach miejskich oraz zadowolonych z własnych warunków materialnych.